2. Система коррекционной работы в средней группе для детей дошкольного возраста с общим недоразвитием речи [Текст] / Н.В. Нищева. - СПб. : Детство-Пресс, 2000. - 112 с.

3. Методы обследования речи у детей [Текст] : вып. II / Ин-т коррекционной педагогики ; Общ. ред. И.Т. Власенко, Г.В. Чиркина, Сост. Т.П. Бессонова. - М. : [б. и.], 1996. - 144 с.

Статья отправлена: 10.11.2016 г.
© Лагунов А.Ю., Ожогова К.К.

ЦИТ: 416-086
DOI: 10.21893/2410-6720-2016-45-1-086
УДК 378

Баранова О.В., Артюх В.О.

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Паризької комуни 9, 54020

Baranova O.V., Artyukh V.O.

TRAINING PERSONALIZE AND NEW TECHNOLOGIES IN RESPONSE TO THE GLOBAL CHALLENGES OF TODAY

Mykolayiv National Agrarian University,
Mykolayiv, Paryzka Komuna 9, 54020

Анотація. В статті розглядається модульна технологія навчання в аспекті психолого-педагогічних проблем. Представлено взаємозв'язок персоналізації та модульного навчання: реалізація ідей персоналізованого навчання сприяє становленню індивідуальності фахівця, забезпечує взаємозбагачуючий розвиток особистості в спільності здобувачів вищої освіти і викладачів та зростання творчого потенціалу як здобувачів вищої освіти так і викладачів. Проаналізовані теорії, концепції та підходи персоналізації. Розглядається принцип локалізації змісту навчального матеріалу.

Ключові слова: персоналізація, модульне навчання, модуль, локалізація змісту, спеціалізація.

Abstract. Module technology of studies in the aspect of psychological and pedagogical problems is examined in the article. Presented relationship personalization and modular training, implementation ideas personalized learning promotes the formation of professional identity, providing mutually beneficial development of the individual in the community of students and teachers and increase creative potential as students and teachers. Theories, conceptions and approaches of personalization, are analyses. Principle of localization of maintenance of educational material is examined.

Key words: personalization, modular training, module, local level, specialization.

Вступ. Виходячи з принципів Болонської декларації, здійснюється розвиток і моніторинг вищої освіти України. У контексті інтеграції системи

вищої освіти підвищується відповідальність вищих навчальних закладів за надання якісних освітніх та наукових послуг. Саме тому, необхідно спрямувати всі зусилля на інтенсифікацію навчального процесу, опанування передовими методиками навчання, використання в організації навчального процесу методів і форм, які є характерними для європейської освіти. Отже актуальним є використання концепції персоналізації навчання, зокрема при модульній технології в навчальному процесі вищої школи.

Огляд літератури. У педагогічній науці модульному навчанню присвячено багато досліджень як вітчизняних (А.М. Алексюк, Ю.К. Балашов, В.А. Рижов, П.А. Юцявичене та ін.), так і закордонних науковців (J. Rassel, M. Goldshmid та ін.). Модульний підхід розглядається як закономірний результат еволюції педагогічної теорії (Н.Б. Лаврентьев, М.А. Чошанов та інш.). Проектування структури та змісту навчання за модульним принципом при підготовці кваліфікованих фахівців розглянуто у працях Н.В. Бородіної, Н.Є. Єрганової та ін. Проблеми переходу з традиційної моделі організації навчального процесу до застосування технології модульного навчання в умовах вищого навчального закладу аналізуються Г.В. Лаврентьєвим і Н.Б. Лаврентьєвої. Вплив модульного навчання на глибинні психічні процеси особистості аналізує К.Я. Вазіна. Модульний підхід як результативну систему навчання визначають Ю.К. Балашов і В.А. Рижов, беручи за основу аналіз професійної підготовки кадрів у розвинутих країнах. Разом із цим розвиток практики модульного навчання у вищій школі значно випереджає побудову психолого-педагогічної теорії. Для переходу педагогічної системи вищої освіти до нової якості необхідна подальша розробка теорії модульного навчання, а разом з цим – наукових засобів пізнання, форм і методів навчання компліментарних модульній системі, яка чітко відповідає вимогам педагогічної теорії сучасного етапу. Розробка концептуальних основ модульного навчання в рамках психолого-педагогічної теорії – об'єктивна необхідність сьогоднішнього дня.

Вхідні дані та методи. Завданням цієї статті є аналіз нової парадигми вищої освіти, зокрема, модульної технології навчання в психолого-педагогічному аспекті, а саме, при використанні концепції персоналізації навчання. Модульне навчання – одна із сучасних та перспективних технологій, яка добре забезпечує індивідуалізацію освітніх програм і шляхів їх засвоєння залежно від здібностей та інтересів здобувачів вищої освіти. Модульне навчання складається з окремих модульних програм, а модуль – з модульних одиниць. У модульному навчанні модульними одиницями є елементи модуля, виділені для формування конкретного поняття, уміння, навичок, практичного прийому або декількох професійних прийомів, дій, операцій, процесів, пов'язаних між собою. Модульна одиниця складається з навчальних елементів; ними можуть бути лекції, практичні та лабораторні заняття, самостійна робота під керівництвом викладача, курсові роботи та проекти, індивідуальні комплексні завдання, консультації [1, 4, 6, 7]. Модульна технологія реалізує на практиці наступні принципи і правила: чітка постановка мети; інтеграція різних видів і форм навчання; великоблочна організація навчального матеріалу разом з

рекомендаціями і завданнями по його вивченню; переважно самостійне опрацьовування студентами навчального матеріалу; управління студентами за допомогою програми (послідовності завдань і етапів навчальної роботи) і алгоритмів пізнавальної діяльності; відвертість методичної системи викладача; можливість вибору здобувачами вищої освіти рівня засвоєння, форм, місця і темпу вивчення матеріалу; створення умов для успішної пізнавальної діяльності в процесі навчання; уміння працювати з урахуванням індивідуальних способів опрацьовування навчального матеріалу, власна траєкторія навчання; змістовний оперативний поточний контроль і оцінка результатів по підсумковому контролю.

Структурно-компонентний склад навчального процесу, який організований за модульною технологією, створює умови не тільки індивідуалізації навчання, але і вищому рівню – персоналізації навчання. При цьому індивідуалізація навчання розглядається як частина навчання, що персоналізується, оскільки персоналізація є реалізацією прагнень людини бути особистістю. Концепція персоналізації запропонована в 80-х роках 20 сторіччя в галузі соціальної психології А.В.Петровським [2]. Ця теорія – новий підхід до розуміння особистості, витоки якого в роботах Л.С.Виготського про соціогенез свідомості і А.Н.Леонтьєва, що поклав початок загально-психологічної теорії діяльності [3]. Модульна технологія реалізує ідеї персоналізованого навчання. Розглядаючи персоналізацію як процес, в результаті якого суб'єкт отримує уявленість в життєдіяльності інших людей і може виступати в соціумі як особистість. Персоналізація, трактується як процес, в результаті якого суб'єкт отримує уявленість в діяльності інших людей і може виступати в суспільному житті як особистість. При цьому особистість індивіда як би виноситься за рамки індивідуальності суб'єкта, актуалізуються зв'язки цього суб'єкта з іншими людьми, спільна діяльність з ними. На наш погляд, використання теорії персоналізації плідне в галузі освіти, зокрема при модульному навчанні. Нами була висунута гіпотеза про те, що реалізація ідей персоналізованого навчання сприяє становленню індивідуальності фахівця, що забезпечує взаємозбагачуючий розвиток особистості в спільності здобувачів вищої освіти і викладачів; зростання творчого потенціалу як здобувачів вищої освіти так і викладачів. При реалізації навчання, що персоналізується, в модульній технології, нами був використаний принцип локалізації змісту навчального матеріалу. Суть цього принципу полягає в тому, що після короткої характеристики викладачем програми вивчення дисципліни, здобувач вищої освіти за своїм бажанням вибирає питання для поглибленого вивчення, нами це локалізоване питання називалося питанням семестрової спеціалізації. Результат роботи здобувача вищої освіти над цим питанням оцінювався відповідною кількістю балів рейтингу. Рішення про роботу над питанням семестрової спеціалізації здобувачі вищої освіти повинні прийняти в певний період часу з початку вивчення дисципліни. До відомості здобувачів вищої освіти доводилося, в якому модулі і в якому навчальному елементі буде затребуваний матеріал їх семестрової спеціалізації. Окрім усного повідомлення на одному із зайнятті, зміст локалізованого питання представлявся здобувачу вищої освіти

письмово, як навчальне проектування викладу вибраного питання. Здобувачем вищої освіти аналізується виклад питання в різних джерелах, включаючи лекції викладача. При цьому ситуація вибору примушує здобувача вищої освіти критично відноситися до змісту досліджуваних матеріалів. У свою чергу, цей факт ставить викладача в умову необхідності постійного вдосконалення свого науково-предметного рівня. Максимальній бал рейтингу виставляється роботам тих здобувачів вищої освіти, які окрім широкого представлення теорії, відзначають зв'язки з різними розділами дисципліни, що вивчається із іншими навчальними дисциплінами [4]. Ця вимога модульної програми вводити індивідуальні дослідження здобувачів вищої освіти в русло системного аналізу теорії, яка розглядається як підсистема різних систем (інших дисциплін, що вивчаються). Ці системи представляються компонентами супер-системи, в ролі якої, в даному випадку виступає виробниче процес-середовище професійного функціонування майбутніх фахівців.

Робота над питанням семестрової спеціалізації вимагає від здобувача вищої освіти відповідальності і максимальної самостійності, а також припускає наявність і розвиток у нього певних навиків і вмінь, зокрема, вміння планувати свою навчальну діяльність, включаючи постановку цілей; вміння використовувати різні джерела інформації (письмові, усні, комп'ютерні), вміння виділяти відповідні чинники, основні ідеї, відокремлювати головне від другорядного; мати навики викладу, цитування, систематизацію навчального матеріалу, кодування інформації (складання таблиць, діаграм, графіків). Досвід роботи в режимі модульної технології з використанням концепції персоналізації навчання показує, що окремими здобувачами вищої освіти формуються досить високі локальні рівні пізнання питань програми навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни організовується таким чином, що здобувачі вищої освіти включаються в повчальну діяльність. Рівень навчання дозволяє здобувачеві вищої освіти проводити локальне консультування інших здобувачів вищої освіти (з питання семестрової спеціалізації), локальне асистування на лекції і практичному занятті. При цьому повчальна діяльність здобувачів вищої освіти локалізована питаннями їхньої семестрової спеціалізації, але, проте, здобувач вищої освіти виступає вже як суб'єкт локальної повчальної діяльності.

Здобувачеві вищої освіти при такій організації навчального процесу наказують статус повчального, який зв'язаний з певними функціями і обов'язками, вимагає високого рівня підготовки, відповідального відношення до справи. Статус повчального створює передумови для ідеальної уявленості здобувачів вищої освіти про свої особливості, а це вносить збагачуючі внески до розвитку їх індивідуальності [5]. Різноманіття виконуваних одним здобувачем вищої освіти ролей: дослідника, асистента, консультанта і відповідна поведінка приводить до успішної соціалізації в процесі навчання. Статус повчального не тільки наказує, але і повинний бути досягнутий здобувачем вищої освіти. Здобувач вищої освіти не може формально відноситися до виконання дослідження, оскільки його чекає асистування, консультування з питання семестрової спеціалізації, можливо отримання додаткових балів, які значно підвищать його рейтинг. Всім цим здобувачам

вищої освіти важко нехтувати. Досвід роботи показує, в кожній навчальній групі від 30 до 45% від числа здобувачів вищої освіти виявляють бажання вивчати питання семестрової спеціалізації і досягають в цьому позитивного результату. Персоналізація навчання забезпечує високий рівень практичної і теоретичної підготовки, як здобувачів вищої освіти, так і викладачів. Науково-предметний рівень викладача підвищується, оскільки локальний рівень здобувача вищої освіти наближається до нього. Загальній рівень підготовки здобувача вищої освіти зростає унаслідок того, що його вивчення питання семестрової спеціалізації зв'язується з іншими питаннями і розділами дисципліни, що вивчається та з іншими дисциплінами. При традиційному навчанні не передбачається система семестрової спеціалізації здобувачів вищої освіти, тому є тільки два рівні: рівень викладача і загальний рівень здобувача вищої освіти. Причому рівень викладача стабільно і значно вище за рівень здобувача вищої освіти. При модульному навчанні формується третій рівень – локальний рівень здобувача вищої освіти, що наближається до рівня викладача в умовах традиційного навчання. В результаті цього наближення, рівень викладача неминуче повинен бути вище.

Заключення та висновки. В статті розглянута реалізація навчання, що персоналізується, в модульній технології та використаний принцип локалізації змісту навчального матеріалу. Нами отримано, що високий рівень науково-предметної підготовки, відповідний локальному, досягає не кожен із здобувачів вищої освіти, а тільки ті, які працювали над питаннями семестрової спеціалізації. Але, на нашу думку, це не знижує цінності навчання, що персоналізується. В теорії персоналізації затверджується, що на певному етапі суспільного розвитку особистості, як системна якість індивіда, виступає у вигляді особливої соціальної цінності, зразка для реалізації індивідуальної діяльності інших людей. Таким чином, навчання, що персоналізується, забезпечує формування здатності здобувачів вищої освіти до персоналізації, а це за твердженням психології, є визначальною умовою їх майбутнього успішного кар'єрного росту.

Література:

1.Батышев С.Я. Модульное обучение. – М., 1997. – 255 с.

2.Петровский А.В. Вопросы истории и теории психологии // Избранные труды. – М., 1984. – 420 с.

3.Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. – М., 1956. – 432 с.

4.Чошанов М.А. Методика модульного обучения /М.А. Чошанов, О.Е. Лисейчиков. – Краснодар, 1989. – 123 с.

5.Асмолов А.Г. Психология формирования и развития личности. – М., МГУ, 1984. – 360 с.

6.Юцявичене П.А. Теория и практика модульного обучения. – Каунас, 1989. – 271 с.

7.Чошанов М.А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения. –М., 1996.– 160 с.

Стаття відправлена: 11.12.2016 р.
© Баранова О.В., Артюх В.О.

ЦИТ: 416-106
DOI: 10.21893/2410-6720-2016-45-1-106
УДК 378, 37.062.2

Пикалова Т.В.

О ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЯХ УЧИТЕЛЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЫ

Таразский государственный университет им. М.Х. Дулати,
Казахстан, Тараз, Толе би 60,

Pikalova T.V.

THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PHYSICAL TRAINING IN MODERN SCHOOL

M.Kh. Dulaty Taraz State University,
Kazakhstan Taraz, Tole bi 60

Аннотация. Общество развивается, и меняются требования к профессиональным компетенциям учителя физической культуры. Компетентность, творчество, исследовательская деятельность и информационно-коммуникативные технологии становятся обязательными составляющими в работе учителя.

Ключевые слова: профессиональные компетенции, современный учитель, образовательные технологии, здоровьесбережение, мотивация, физкультура.

Abstract. Society is evolving and changing requirements for professional competence of the teacher of physical culture. Competence, creativity, research and information and communication technologies become mandatory components of the teacher.

Key words: professional competence, modern teacher, educational technology, health preservation, motivation, physical education.

В современном обществе предъявляются высокие требования в подготовке учителя к его философской и педагогической позиции, методологической, дидактической, коммуникативной, методической и другим компетенциям. Учитель должен осуществить переход от традиционных технологий к технологиям развивающего, личностно-ориентированного обучения, использовать технологии уровневой дифференциации, обучения на основе компетентностного подхода, «учебных ситуаций», проектной и исследовательской деятельности, информационно-коммуникационные технологии, интерактивные методы и активные формы обучения. Изменились требования к функциям урока его форме и организации.

Компетентный учитель будет создавать условия для развития творческих способностей, развивать у учеников стремление к творческому восприятию знаний, учить их самостоятельно мыслить, самостоятельно анализировать, имитировать игровые ситуации, повышать мотивацию к изучению предмета поощрять их индивидуальные склонности и дарования. Современный учитель